

Hvor?

Vandhullet kan med held anlægges i en fugtig lavning på dyrket mark. Det er en fordel, hvis det ligger tæt ved andre vandhuller, stendiger og levende hegn. Så spredes planter og dyr hurtigere til det nye vandhul. I diger og hegn kan insekter, padder og krybdyr overvintrere.

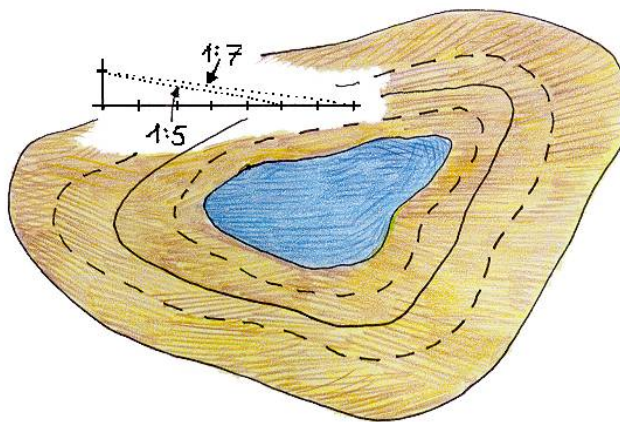
Hvordan?

Der kan graves ned til vandet, vandstanden kan hæves, eller nedsivende vand kan standses med f.eks. et lag ler. Forholdene på stedet afgør, hvad der er bedst. Hvis stedets jordbund er meget næringsrig er det altid godt at fjerne de øverste 20-30 cm jord.

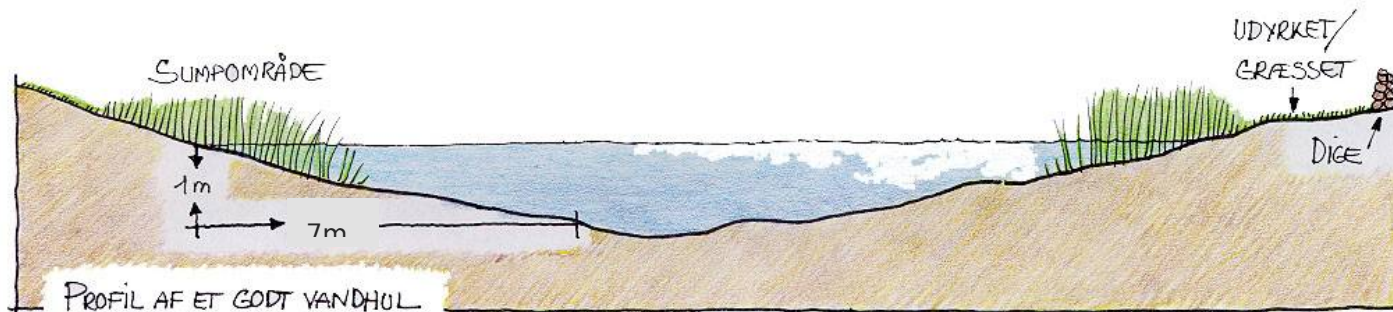
Hvilken form?

Vandhullets form skal følge terrænet, og opgravet jord skal jævnes helt ud eller fjernes. Derved sikres det, at naturlige oversvømmelser i årets løb er med til at danne en bred zone med eng- og sumplanter. En slags rodzoneanlæg, der også får vandhullet til at se naturligt ud. Derfor må bredderne også gerne bugte sig. De skal skråne jævnt mod midten: Helst 1:7 og aldrig stejlere end 1:5. Derved bliver de lavvandede områder, hvor smådyr og padder trives, så store som muligt.

Dybden skal svare til størrelsen

Kun større vandhuller skal graves dybe. Et vandhul på 500 m² behøver ikke at være dybere end 1 m. De dyr og planter, som normalt lever i små vandhuller tåler udmærket, at vandhullet tørrer ud i et tørt år. Derimod bliver fisk udryddet ved udtørring. Det betyder at bestanden af smådyr og haletudser får det bedre, fordi de ikke længere bliver spist af fiskene.

Er der for meget næring i vandhullet, er det lige galt om det er dybt eller lavt: Det lave gror hurtigt til, mens det dybe får dårlig vandkvalitet. I begge tilfælde er den eneste løsning at fjerne næringsoverskuddet. Det er nemmest og billigst fra et udtørret vandhul, hvor bundslammet forholdsvis nemt kan fjernes.

Hold gødningen væk

Grøfter eller drænledninger må ikke have direkte udløb i vandhullet. Rundt om det skal der være en udyrket zone. Årsagen er, at man helst skal forhindre næringsstoffer fra drænvand og gødning i at nå vandhullet. For meget næring betyder en kraftig vækst af alger og andemad. Det lukker solen ude, og vandet bliver mørkt og koldt. Så kan der ikke gro vandplanter på bunden. Kun få smådyr kan leve med det, og det betyder at "de store" dyr også forsvinder.

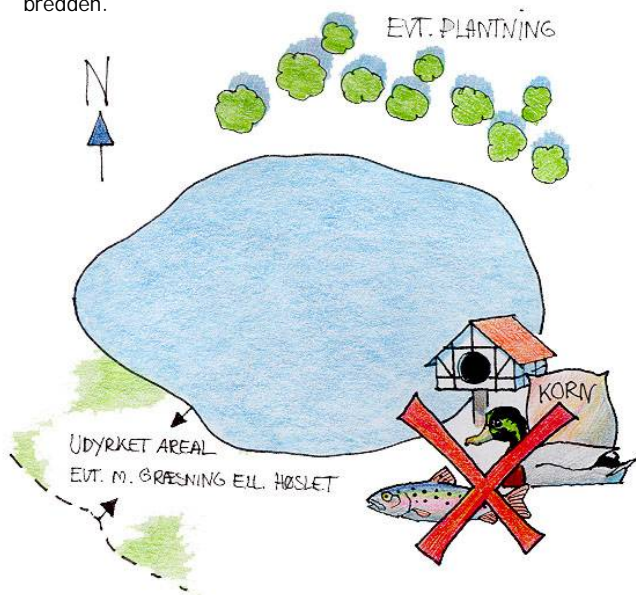

Opgiv ikke

Mange nye vandhuller bliver i begyndelsen fyldt med grønne trådalger. De kommer, fordi der frigøres en masse næringsstoffer fra jorden, når vandhullet graves. Trådalgerne forsvinder oftest igen i løbet af nogle år, når planter og smådyr er indvandret til vandhullet.

Omkring vandhullet

I løbet af kort tid, vil der af sig selv dukke forskellige planter op omkring vandhullet. Hvor jordbunden er meget næringsrig, kan nogle få arter af grådige planter som f.eks. brændenælde og lodden dueurt brede sig på bekostning af blomster, græs, insekter, frøer, mv. Afgræsning eller høslæt kan modvirke en sådan tilgroning og sikre et righoldigt plante- og dyreliv på bredden.

Hvis der skal plantes træer eller buske ved vandhullet skal det kun ske på nord- eller nordøstsiden. Ellers bliver vandhullet skygget og koldt. Der bliver også for meget læ, så vinden ikke kan blæse vandhullet fri for andemad.

Det kan anbefales at plante arter som kvalkved, benved, hunde-rose, hægg, slåen, hvidtjørn, fugle-kirsebær, vild æble eller stilk-eg.

Husk i øvrigt at træer, når de bliver store, kan kaste store mængder blade i vandhullet. Bladene giver dårlig vandkvalitet, når de rådner. Samtidig tilfører de vandet næring. Det giver tilgroning med kraftig vækst af f.eks. andemad og dunhammer. Resultatet er udryddelse af næsten alt andet liv i vandet.

Sådan skal du ikke gøre

- **Vandhuller må ikke uden videre graves i kildevæld, moser, enge, strandenge eller overdrev.** Disse områder er beskyttet af naturbeskyttelsesloven, fordi der er så få af dem tilbage. Også i andre situationer kan der være regler, man skal være opmærksom på. Det er derfor en meget god ide at kontakte kommunen, inden man går i gang.
- **Der skal ikke anlægges øer i et lille vandhul.** Det er unaturligt, og vandmængden bliver for lille til at huse en varieret natur.
- **Vandhullet må ikke have direkte forbindelse til vandløb.** Plante- og dyrelivet er forskelligt de to steder, og når det blandes, bliver begge dele fattigere.
- **Opdræt ikke ænder.** Fodringen overgødsker vandhullet. Udsættes der mange ænder, bliver sumplanterne trampet ned eller ædt og bredderne gennemsnadrede og udhulede. Hvis vandhullet er godt nok, vil der komme vilde ænder til af sig selv i det "rigtige" antal. Fodring tiltrækker desuden ofte rotter.
- **Opsæt ikke andehuse** eller kunstige redeskjul i vandhullet. Det er meget pænere uden, og som regel finder ænderne selv redeskjul i omegnen.
- **Udsæt ikke fisk** i små vandhuller. Fisk æder vandinsekter og frøernes haletudser og er næringskonkurrenter til ællingerne. Bemærk at der er regler for udsætning af både fisk, ænder og krebs.
- **Plant ikke nåletræer eller hybenroser.** Nåletræerne klarer sig som regel dårligt på fugtig bund. Hybenroser breder sig og fortrænger andre planter.

Natur, Miljø og Trafik

Odsherred Kommune, Nyvej 22, 4573 Højby

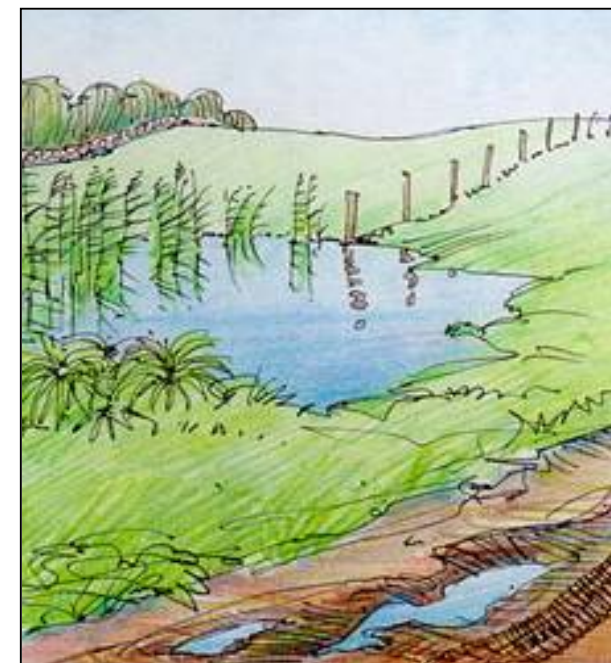
5966 6005

natur@odsherred.dk

ODSHERRED
KOMMUNE

Sådan får du et godt **VANDHUL**

"Når man tager og holder Forstørrelsesglasset for Øiet og seer på en Vanddråbe ude fra Dammen, så seer man over tusinde underlige Dyr som man ellers aldrig seer, men de ere der og det er virkeligt"
(fra "Vanddråben" af H.C.Andersen).

Kontakt Natur, Miljø og Trafik i Odsherred Kommune, hvis du tænker på at grave eller oprense et vandhul. Vi finder vej gennem de relevante love og rådgiver også gerne.